

[NE]PAŽINTA KRETINGA

Žemaičių šventasis: Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos atminimo ženklai

► Skulptoriaus Algirdo Boso sukurtas paminklas Jurgiui Ambraziejui Pabrėžai skvere priešais katalikų bažnyčią.

► „Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos labdaros ir paramos fondo“ rūpesčiu bažnyčioje, laiptais lipant bokšto link, įsteigtas muziejus Jurgiui Ambraziejui Pabrėžai.

Darius Šypalio nuotr.

Audronė PUIŠIENĖ

► Ne per seniausiai Mažesniųjų brolių ordinas Lietuvoje pranešė apie oficialiai pradėtą kunigo, pranciškonų trečiojo ordino nario Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos beatifikacijos bylą. Ir tai yra dar viena svarbi žinia tiems, kuriems svarbus žemaičių šventojo kunigo botaniko kalbininko Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos atminimo įamžinimas Kretingoje ir Žemaitijoje.

Gali teikti liudijimus

„Trečiojo Ordino pranciškono kunigo Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos pašaukimo gyvenimas, asmens dorybė, paplitęs šventumo garsas ir nuo seno gyvuojantis atgamtinių malonių spinduliavimas prie kapo – svarus pagrindas siekti oficialaus jo šventumo pripažinimo“, – kalbėjo Kretingos Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelės Marijai bažnyčios klebonas Paulius Saulius Bytautas, šiuo metu vadovaujantis ir 2021 m. įsteigtam „Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos labdaros ir paramos fondui“.

Pabrėža (1771–1849) savo gyvenimu liudijo Evangeliją: buvo uolus sielų ganytojas, pamokslininkas, mokslininkas, mokytojas ir vargstančiųjų gydytojas. Beatifikacijos bylos postulatoriumi Mažesniųjų brolių ordino Lietuvos šv. Kazimiero provincijos ministras brolis kun. Evaldas Darulis paskyrė kun. Vitalijų Kodį, kuris su prašymu oficialiai pradėti kunigo Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos beatifikacijos bylą kreipėsi į Telšių vyskupą Algirdą Jurevičių.

Šiame prašyme V. Kodis rašo: „Jurgis Ambraziejus Pabrėža gimė 1771 m. sausio 15 d. Večių kaime, Lenkimų parapijoje, Kretingos apskrityje. 1785–1792 m. mokėsi Kretingos pranciškonų gimnazijoje. Vilniaus universite-

te studijavo gamtos mokslus, istoriją, mediciną, botaniką, chemiją, teisę ir teologijos dalykus.

1796 metais buvo išventintas kunigu. Jis jautė didelę atsakomybę už sielų išganymą, daug dirbo, garsėjo kaip uolus, išmintingas išpažinčių klausytojas, geras pamokslininkas. 1816 m. apsisprendė tapti pranciškono vienuoliu tretininku apsigyvendamas Kretingos bernardinų (pranciškonų) vienuolyne. Po metų J. A. Pabrėža iškilmingai davė amžinuosius Trečiojo pranciškonų (tretininkų) ordino įžadus, pasirinkęs vienuolinį šv. Ambraziejaus vardą. Mirė 1849 m. spalio 30 dieną Kretingoje.

Pranciškonas kunigas Jurgis Ambraziejus Pabrėža būdamas gyvas jau turėjo šventumo garšą, kuris po mirties vis stiprėjo. Šiuo metu tikintieji aktyviai lanko jo kapą ir gauna per jo užtariamą Viešpaties malonių. Žmonės jį visada laikė šventu.

Beatifikacijos byla iki šiol nebuvo pradėta, nes Lietuva iki Pirmojo pasaulinio karo buvo Rusijos imperijos sudėtyje, o 1915 m. ji buvo okupuota Vokietijos imperijos. Mažesniųjų brolių ordino Lietuvos šv. Kazimiero provincija tarpukariu (1919–1939) bandė pradėti beatifikacijos bylą, tačiau Lietuva neturėjo parengtų kunigų, kurie galėtų tinkamai vesti bylą, o nuo 1940 m. Lietuva buvo okupuota sovietų.

Beatifikacijos bylos pradėjimas turėtų prisidėti prie Mažesniųjų brolių ordino pagausėjimo Lietuvoje. Kun. J. A. Pabrėža gali būti globėjas gydytojų ar žolininkų.

Kompetencija pradėti bylą priklauso Telšių vyskupui, nes kun. J. A. Pabrėža mirė dabartinėje Telšių vyskupijos teritorijoje.

Byla priskiriama senų bylų kategorijai.

Ištyręs kunigo biografiją bei jo šventumo garšą, mano nuomone, beatifikacijos byla turi būti vedama dėl Dievo tarno kunigo Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos gyvenimo, dorybių, o taip pat dėl šventumo garso ir dėl patirtų malonių per Dievo tarno užtariamą.

Kiekvienas, kuris turi vertingos informacijos, susijusios su Dievo tarno kunigo Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos beatifikacijos byla, iki spalio 10 d. gali apie tai pranešti Telšių kurijai, apie patirtas malones ir stebuklus per kun. J. A. Pabrėžos užtariamą prašoma informuoti el. p. japa-breza@gmail.com.

Fondas – žiniai skleisti

Prieš ketverius metus, 2021-aisiais, buvo įsteigtas „Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos labdaros ir paramos fondas“. Jo iniciatyva sukurtas „Kultūros kelias „Jurgis Ambraziejus Pabrėža (1771–1846)“, dėl kurio Kretingos rajono savivaldybės pasirašė sutartis su Skuodo, Plungės, Telšių, Raseinių, Rietavo, Šiaulių rajono savivaldybėmis.

„Viena paskiausių sutarčių pasirašyta su Vilniaus universitetu – jis irgi patenka į tą kelią. Šis apima tas vietas, kuriose Jurgis Ambraziejus Pabrėža gyveno ir dirbo dvasinį darbą“, – viena fondo įkūrimo iniciatorių Kretingos rajono savivaldybės Kultūros ir sporto skyriaus vedėjos pavaduotoja Asta Pocienė teigė, kad esminis fondo tikslas – įprasinti kunigo atminimą, jo dvasinį ir kultūrinį palikimą.

Svarbiausia, kad jau padaryta nemažai darbų: rengiamos įvairios konferencijos, edukacijos, ekskursijos, įrengiami atminimo ženklai – QR kodai, tarkim Jurgio Pabrėžos universitetinėje

gimnazijoje, ir t. t. Į „Kultūros kelią „Jurgis Ambraziejus Pabrėža (1771–1846)“ patenka ir fondo iniciatyva katalikų bažnyčioje, laiptais bokšto link, įrengtas muziejus, o sausio 15-ąją minint kunigo 254-ąsias gimimo metines Kretingos pranciškonų vienuolyne atminimo lentelė pažymėta jo celė, kurioje Jurgis Ambraziejus praleido 33-ejus savo gyvenimo metus nuo 1816-ųjų iki 1849 m.

„Atsiliepiamai apie Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos kultūros kelią yra tikrai geri – jų išgirstame iš mokytojų, mokinių, turistų, norinčių geriau pažinti Lietuvą ir jos asmenybes. Kiekviena savivaldybė turi už šį kelią atsakingus žmones, o tai garantuoja sklaidą, kelio žinomumą“, – teigė A. Pocienė, kuri kartu su Kultūros ir sporto skyriaus vedėja Dalia Činkiene 2021-aisiais, minint Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos 250-ąsias metines, sudarė ir, padedant rėmėjams, išleido knygą „Žemaičių šventasis“, kuri papildė atminimo ženklų, skirtų įžymiam dvasininkui, gausą.

Yra ir daugiau gerų žinių: bendradarbiavimo sutartį „Kultūros kelias „Jurgis Ambraziejus Pabrėža (1771–1846)“ Kretingos rajono savivaldybė pasirašė ir su Mažesniųjų brolių ordino Lietuvos šv. Kazimiero provincija.

Prie koplyčios išreiškia dėkingumą

Be to, kad Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos atminimas įamžintas rašytiniuose šaltiniuose, kad oficialiai pradėta beatifikacijos byla, kad Kretingoje turime Jurgio Pabrėžos vardu pavadintą universitetinę gimnaziją, kad Kretingos muziejuje yra kunigo atminimui skirta ekspozicija ir kad į Kretingą sugrįžo

dalis dvasininko rankraščių, kad 1993-aisiais trikampiame skvere prieš katalikų bažnyčią pastatytas skulptoriaus Algirdo Boso ir architekto Sauliaus Manomaičio sukurtas ir kretingiškių meilę šiam dvasininkui liudijantis bronzos paminklas, kad atlikta daugybė kitų darbų, susijusių su dvasininko įamžinimu, vis dėlto didžiausią dėkingumą tikintieji ir ne tik jie kunigui išreiškia lankydami Kretingos senosiose kapinėse 1932 m. vienuolyno gvardijono Augsutino Dirvelės rūpesčiu pastatytą neogotikos stiliaus mūrinę Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos antkapinę koplyčią.

Kretingos rajono savivaldybės pastangomis, skyrus 40 tūkst. Eur, ji buvo restauruota prieš dvejus metus, šiuo metu atliekami J. A. Pabrėžos kapo koplyčios freskos restauravimo darbai. Jau konservuojamas ir restauruojamas paveikslas „Švč. Mergelė Marija nuolatinė globėja“, sienų tapybos dekoras pietvakarinėje koplyčios sienoje. Darbų metu nuo sienos aplink paveikslą šalinami senų dažų sluoksniai, nuo paveikslą šalinami nešvarumai, sutvirtinami bei atkuriami autentiški tapybos fragmentai. Restauravimo darbus atlieka mažoji bendrovė „Restauratorių gildija“, o finansavimą – 57 tūkst. eurų – skyrė Kretingos rajono savivaldybė.

Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos kapo koplyčia 1972 m. buvo paskelbta valstybės saugomu istorijos paminklu, 1993 m. – įtraukta į Lietuvos kultūros vertybių registrą.

Tikintųjų uždegtos žvakės prie Jurgio Ambraziejaus kapo negesta nei dieną, nei naktį visais metų laikais, jos degė ir per sovietmetį.